

DOI 10.36074/21.02.2020.v2.42

ОРГАНІЗАЦІЯ СПЕЦІАЛЬНОЇ ШКОЛИ ДЛЯ УЧНІВ З ОСОБЛИВИМИ ПОТРЕБАМИ В 2000-І РОКИ

ORCID ID: 0000-0002-0432-8893

Шевченко Світлана Миколаївна

кандидат педагогічних наук,

старший науковий співробітник відділу історії та філософії освіти

Інститут педагогіки Національної академії педагогічних наук України

УКРАЇНА

Робота з дітьми та молоддю з особливими потребами є одним із важливих і пріоритетних напрямів спеціальної та соціальної педагогіки, в основі якої – правові основи соціального захисту та підтримки цієї категорії населення, система державних і недержавних закладів і установ, форми, методи соціально-педагогічної роботи, соціальні технології і технології соціально-педагогічної роботи, зміст і специфіка яких визначається рівнем обмеження життєдіяльності дітей та молоді, а також повноваженнями організації соціальної сфери, рівнем кваліфікації працівників, досвідом роботи, фінансуванням, ресурсами тощо. Саме тому суспільству варто адаптувати існуючі в ньому стандарти до потреб людей з особливими потребами для того, аби вони не почували себе заручниками обставин та обмеженої дієздатності.

Історіографію дослідження склали: психолого-педагогічна теорія корекційної спрямованості навчання, виховання та розвитку дітей з особливими потребами (В. Засенко, А. Колупаєва, С. Кульбіда, І. Мартиненко, В. Синьов, О. Таранченко, М. Шеремет та ін.). Результати ґрунтовних досліджень історико-педагогічних аспектів становлення та розвитку вітчизняної корекційної педагогіки і спеціальної психології широко висвітлюються в наукових працях українських вчених (В. Бондар, Н. Засенко, В. Золотоверх, С. Кульбіда, І. Соколянський, М. Супрун, О. Шевченко, М. Ярмаченко та ін.). Означений аспект навчального процесу дітей із особливими потребами був предметом розгляду таких українських учених: В. Засенка, Т. Єжової, С. Кульбіди, О. Таранченко та ін. Питання теорії та історії організації спеціального навчання і виховання дітей, що недочувають і глухих, завжди були предметом багатьох досліджень (В. Бондаря, В. Засенка, Є. Синьова, В. Шевченка, Л. Фомічової, М. Ярмаченка та ін.).

Огляд історіографічних джерел із проблем організації діяльності спеціальної школи для дітей з особливими потребами та їх соціального захисту в 2000-і роки дає можливість констатувати, що діяльність спеціальних закладів складалася з ефективного забезпечення як навчальним обладнанням так і різними засобами технічного обладнання. Зокрема, відбувалося постійне контролювання режиму роботи спеціальної школи з урахуванням особливостей організації навчально-виховного процесу відповідно до контингенту вихованців, а також її напряму роботи, яка погоджувалася з відповідними органами управління освіти та державною санітарно-епідеміологічною службою. Для забезпечення організаційної діяльності дітей з

особливими потребами, під час канікул адміністрація спеціальної загальноосвітньої школи сприяла організації відпочинку та оздоровлення вихованців у дитячих санаторіях, таборах відпочинку тощо.

Утримання учнів, які потребували корекції фізичного та (або) розумового розвитку, у спеціальних школах (школах-інтернатах) державної та комунальної власності здійснювалося за рахунок держави. Зокрема, учнів спеціальних шкіл забезпечували предметами гардеробу, текстильної білизни та предметами першої потреби відповідно до Норм матеріального та нормативів фінансового забезпечення дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, а також вихованців шкіл-інтернатів, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 17.11.2003 № 763, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 12.01.2004 за № 27/8626 [1]. Крім того, спортивним інвентарем та обладнанням, засобами навчання та іншим навчальним приладдям, іграшками та іграми, матеріалами для розвитку індивідуальних творчих здібностей учнів, гурткової, секційної роботи, технічними та іншими засобами реабілітації, виробами медичного призначення.

Забезпечення підручниками та навчальними посібниками учнів спеціальних шкіл здійснювалося відповідно до Порядку забезпечення учнів загальноосвітніх і професійно-технічних навчальних закладів підручниками та навчальними посібниками, затвердженого наказом Міністерства освіти України, Міністерства фінансів України, Міністерства економіки України від 24.12.99 № 442/311/155, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 13.01.2000 за № 14/4235 (із змінами) [1]. Зазначимо, що учні спеціальних шкіл з вадами слуху, зору, опорно-рухового апарату забезпечували засобами індивідуальної корекції. Проте, учні спеціальних шкіл з числа дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, перебували на повному державному утриманні та користувалися пільгами, установленими законодавством для цієї категорії дітей.

Проведений аналіз наукової літератури показав, що в освітніх закладах відбувалася організація взаємодії установ масової і спеціальної освіти, інноваційні змістові технології соціальної адаптації, підготовка до самостійного життя; застосування реабілітації, відновлювального лікування та оздоровлення; формування індивідуальності, сприяння соціалізації з урахуванням можливостей та індивідуальних потреб молодшої людини з особливими потребами.

Список використаних джерел:

1. *Положення про спеціальну загальноосвітню школу-інтернат (школу, клас) України для дітей з вадами фізичного або розумового розвитку (Закон України)*. Випучено з <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0120-93>